

Науковий реферат статті Цицика Р. В. "Критерії фіскальної стійкості державних фінансів"

У період світової економічної кризи спостерігалось значне погіршення показників стійкості державних фінансів України, що відбувалось під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Досвід показав, що державні фінанси України не є збалансованими та в останні роки зводяться зі значними дефіцитами. Ресурсна база сектору державних фінансових корпорацій та сектору державних нефінансових корпорацій сьогодні залишається недостатньою. Такий стан відображає низький рівень фіскальної стійкості, що обмежує можливості протидії внутрішнім і зовнішнім викликам та фінансування заходів із упровадження реформ в Україні. В таких умовах зростає актуальність дослідження та розробки концепції фіскальної стійкості, впровадження заходів, спрямованих на підвищення фіскальної стійкості України, визначення основних критеріїв такого поняття.

Досліджуючи критерії фіскальної стійкості, важливо звернути увагу на підхід до трактування фіскальної стійкості фахівців з Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД). Вони вказують, що стійкість державних фінансів включає в себе такі основні чотири критерії:

- платоспроможність або здатність уряду фінансувати існуючі або можливі майбутні зобов'язання;
- здатність уряду підтримувати економічне зростання протягом тривалого періоду;
- справедливість або здатність уряду забезпечити чисту фінансову вигоду для майбутніх поколінь, що є не меншими, ніж чисті переваги, надані теперішньому;
- стабільні податки або здатність уряду фінансувати майбутні зобов'язання без збільшення податкового тягаря.

Такий підхід, на думку автора, є найбільш комплексним та враховує всі особливості концепції фіскальної стійкості України. Водночас важливо врахувати й особливості економічного та соціального розвитку України та їх вплив на стабільність політики у сфері державних фінансів. Це дозволить доповнити перелік критеріїв фіскальної стійкості двома новими: прозорістю бюджетного процесу та ефективним ризик-менеджментом фіскальних ризиків в середньо- та довгострокових періодах. Так, проведення прозорої бюджетної політики, прозорість бюджетного процесу розширює фіскальний простір та дозволяє підвищити ефективність управління державним боргом. Підвищення довіри та здатність

інвестором оцінити всі можливі ризики від інвестицій в облігації держави знижує плату за ризик та стимулює зниження процентних виплат за державним боргом. Так, в процесі оцінки цінних паперів країни, що провадить непередбачувану бюджетну та фінансову політику загалом, інвестор включає в очікувану ціну також ризики, які насправді відсутні, проте обмеженість інформації змушує його їх враховувати. Тому в довгостроковій перспективі відкритість бюджетного процесу є необхідною умовою, адже в протилежному випадку неможливо досягти економічного зростання – плата за користування коштами відволікатиме значну частину ресурсів, що могли б бути спрямовані на різні державні витрати.

Що ж до критерію ефективного ризик-менеджменту в середньо- та довгостроковому періодах, то його важливість полягає в тому, що він дозволяє бути впевненим у незмінності та передбачуваності поточної фінансової політики держави. Наприклад, значна соціальна напруга підвищує рівень фіскальних ризиків у зв'язку з імовірністю виникнення складної політичної ситуації, а тому про стабільну політику у сфері державних фінансів на нескінченному часовому інтервалі говорити не доводиться. Навпаки, очікування політичних явищ, що можуть дестабілізувати ситуацію в країні призводять до збільшення вартості залучення позикових ресурсів для держави, що знижує фіскальну стійкість.

Визначення та детальний розгляд критеріїв фіскальної стійкості послугує основою для подальшого дослідження управління фіскальною стійкістю в системі антикризового регулювання та формування стратегії забезпечення фіскальної стійкості в Україні.

Література: 1. The Benefits of Long-Term Fiscal Projections. Policy Brief // Organisation for economic cooperation and development. – 2009. – P. 8. 2. Juergen von Hagen. The sustainability of public finances and fiscal policy coordination in the EMU / J. von Hagen // CASE Network Studies & Analyses. – 2010. – No. 412. – 53 p. 3. Benz, Ulrich. Indicators for Measuring Fiscal Sustainability: A Comparative Application of the OECD-Method and Generational Accounting, Diskussionsbeiträge / U. Benz, S. Fetzer // Institut für Finanzwissenschaft der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau. – 2004. – No. 118. – Pp. 1–24. 4. Ensuring fiscal sustainability in the euro area // ECB Monthly Bulletin. – 2011. – P. 61–77. 5. Krejdl Aleš. Fiscal Sustainability – Definition, Indicators and Assessment of Czech Public Finance Sustainability / A. Krejdl // Czech National Bank. – 2006. – No. 3. – P. 29. 6. Afonso Antonio 3-Step analysis of public finances sustainability: the case of the European union / A. Afonso, Ch. Rault // European Central Bank working paper. – 2008. – No. 908. – P. 46. 7. Auerbach, Alan J. Generational Accounting: A Meaningful Way to Evaluate Fiscal Policy / A. Auerbach, J. Gokhale, L. J. Kotlikoff // Journal of Economic Perspectives. – 1994. – Vol. 8. – P. 73–94. 8. Croce E. Assessment of the Fiscal Balance [Electronic resource] / E. Croce. – Access mode : <http://rbidocs.rbi.org.in/rdocs/content/pdfs/1-7a.pdf>.

Інформація про автора

Цицик Роман Володимирович – аспірант відділу державних фінансів Науково-дослідного фінансового інституту Державної навчально-наукової установи "Академія фінансового управління" (04119, Україна, м. Київ, вул. Дегтярівська, 38-44, e-mail: tsytsyk_rv@i.ua).